

به نام خدا
درس مبانی یادگیری عمیق
تمرین سری پنجم
استاد درس : دکتر مرضیه داوودآبادی
دستیاران : مهسا موفق بهروزی، سید محمد موسوی،
کمیل فتحی
دانشگاه علم و صنعت ایران، دانشکده مهندسی کامپیوتر
نیمسال اول تحصیلی ۱۴۰۲ - ۱۴۰۳

مهلت تحویل : ۱۴۰۲/۱۰/۰۱

لطفا به نکات موجود در سند قوانین انجام و تحویل تمرین ها دقت فرمایید.

۱. پاسخ صحیح را انتخاب کنید و دلیل انتخاب خود را به طور مختصر توضیح دهید. ممکن است سوالی، چند پاسخ صحیح داشته باشد (۱۵ نمره).

(a) معماری $many - to - one RNN$ برای کدام یک از وظایف زیر مناسب است؟

(آ) تشخیص گفتار^۱ (ورودی: کلیپ صوتی و خروجی: متن)

(ب) دسته‌بندی احساسات (ورودی: یک قطعه متن و خروجی: ۰/۱ برای نشان دادن احساس مثبت یا منفی)

(ج) تشخیص جنسیت از گفتار (ورودی: کلیپ صوتی و خروجی: برچسبی که نشان دهنده جنسیت صحبت کننده است)

(b) اخلاق گربه جلوی دانشکده (پنبه) به شدت به آب‌وهوای فعلی و چند روز گذشته بستگی دارد. فرض کنید داده‌های آب‌وهوایی یک ماه گذشته را به صورت x_1, \dots, x_{30} و داده‌های مربوط به اخلاق پنبه را به صورت y_1, \dots, y_{30} جمع‌آوری کرده‌اید. می‌خواهید مدلی بسازید که x را به y نگاشت می‌کند. از کدام یک از RNN یک‌طرفه یا RNN دو‌طرفه برای این مسئله استفاده می‌کنید؟

(آ) دو‌طرفه، زیرا پیش‌بینی روز t بر اساس اطلاعات بیشتری انجام می‌شود.

(ب) دو‌طرفه، زیرا در $backpropagation$ گرادیان‌های دقیق‌تری محاسبه می‌شوند.

(ج) یک‌طرفه، زیرا مقدار y_t تنها به x_1, \dots, x_t وابسته است و به x_{t+1}, \dots, x_{30} وابسته نیست.

^۱Speech Recognition

(د) یک طرفه، زیرا مقدار y_t تنها به x وابسته است و به داده‌های آب‌وهوای روزهای دیگر وابسته نیست.

(ع) فرض کنید در حال آموزش یک مدل زبانی RNN هستید. در مرحله زمانی t ، مدل RNN چه چیزی را تخمین می‌زند؟ بهترین پاسخ را انتخاب کنید.

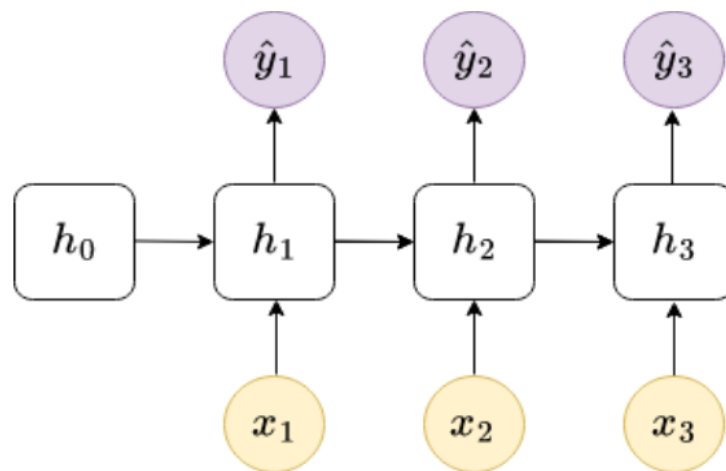
(آ) $P(y_1, y_2, \dots, y_{t-1})$

(ب) $P(y_1)$

(ج) $P(y_t | y_1, y_2, \dots, y_{t-1})$

(د) $P(y_t | y_1, y_2, \dots, y_t)$

۲. هدف از این تمرین آشنایی با *backpropagation* در شبکه‌های بازگشتی و به دست آوردن $\frac{dJ}{dW_{hh}}$ است. شبکه بازگشتی زیر را در نظر بگیرید. در روابط زیر σ تابع *softmax* و ψ تابع فعال‌سازی است (از در نظر گرفتن آنها، محاسبات خود را صرف نظر کنید). (۲۰ نمره)

$$x_t \in \mathbb{R}^3$$

$$W_{hx} \in \mathbb{R}^{4 \times 3}$$

$$h_t \in \mathbb{R}^4$$

$$W_{yh} \in \mathbb{R}^{2 \times 4}$$

$$y_t, \hat{y}_t \in \mathbb{R}^2$$

$$W_{hh} \in \mathbb{R}^{4 \times 4}$$

$$J = - \sum_{t=1}^3 \sum_{i=1}^2 y_{t,i} \log(\hat{y}_{t,i})$$

$$\hat{y}_t = \sigma(o_t)$$

$$o_t = W_{yh} h_t$$

$$h_t = \psi(z_t)$$

$$z_t = W_{hh} h_{t-1} + W_{hx} x_t$$

لطفاً پاسخ‌های خود را براساس $h, \hat{y}, y, W_{yh}, W_{hh}$ و عبارات مشخص شده در سوال به دست آورید.
(توجه: نیازی نیست همه عبارات در همه پاسخ‌ها ظاهر شوند).
الف) تابع ضرر $CrossEntropy$ در لحظه t را به صورت:

$$J_t = - \sum_{i=1}^2 y_{t,i} \log \hat{y}_{t,i}$$

در نظر بگیرید. $\frac{\partial J_t}{\partial o_t}$ را محاسبه کنید.

ب) مقدار $\frac{\partial J_t}{\partial o_t}$ را در متغیر g_{o_t} ذخیره می‌کنید. $\frac{\partial J_t}{\partial h_i}$ را برای یک i دلخواه، $i \in [1, 3]$ محاسبه کنید. پاسخ خود را بر حسب g_{o_t} و متغیرهای ذکر شده بنویسید.

ج) مقدار $\frac{\partial J_t}{\partial h_i}$ را در متغیر g_{h_t} ذخیره می‌کنید. $\frac{\partial J_t}{\partial w_{hh}}$ را بر حسب g_{h_t} و متغیرهای ذکر شده به دست آورید.

د) مقدار $\frac{\partial J_t}{\partial w_{hh}}$ را در متغیر $g_{W_{hh},t}$ ذخیره می‌کنید. $\frac{\partial J}{\partial w_{hh}}$ را بر حسب $g_{W_{hh},t}$ و متغیرهای ذکر شده به دست آورید.

۳. یک نسخه فرضی از $attention$ به نام " $argmax$ " را تصور کنید که دقیقاً مقدار^۲ متناظر با کلیدی^۳ که بیشترین شباهت به پرس‌وجو^۴ را دارد، برمی‌گرداند؛ شباهت با استفاده از ضرب داخلی اندازه‌گیری می‌شود (۲۰ نمره). ✓

الف) با استفاده از توجه $argmax$ ، خروجی لایه توجه برای این پرس و جو چه خواهد بود؟

$$keys = \left\{ \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2 \\ 2 \\ 1 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 \\ -2 \\ -4 \end{bmatrix} \right\}$$

$$q = \begin{bmatrix} 3 \\ -1 \\ -1 \end{bmatrix}$$

$$values = \left\{ \begin{bmatrix} 6 \\ 1 \\ -2 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 6 \\ -1 \\ 2 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 6 \\ 1 \\ 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 6 \\ 1 \\ 2 \end{bmatrix} \right\}$$

ب) این انتخاب طراحی (استفاده از $argmax$) چه تاثیری بر توانایی ما در آموزش مدل‌هایی که از مکانیزم توجه استفاده می‌کنند، دارد؟ (راهنمایی: به این فکر کنید که چگونه گرادیان‌ها از لایه آخر به سمت لایه اول شبکه منتقل می‌شوند. آیا می‌توانیم پرس‌وجوها یا کلیدهای خود را طی فرایند

²Value

³Key

⁴Query

آموزش بهبود بخشیم؟)

۴. به نوتبوک *Question4.ipynb* رفته و با مطالعه آن، موارد خواسته شده را تکمیل کنید (۴۵ نمره). ✓